

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

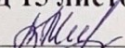
ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
проф. Є.Ю.Соболь

ПРОГРАМА

державного кваліфікаційного екзамену
з циклу дисциплін професійної підготовки
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
освітньо-професійна програма Право
денної форми навчання

Програму державного кваліфікаційного екзамену
розглянуто та ухвалено на засіданні
кафедри права та правоохоронної діяльності
Протокол № 6 від 15 листопада 2022 р.
В.о. зав.кафедри Т.М. Мілова

ЗМІСТ

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії права».....	3
Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права».....	6
Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративної реформи в Україні».....	9
Програма навчальної дисципліни «Сучасні правові аспекти європейської інтеграції».....	11
Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми трудового права».....	13
Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми договірному права».....	15
Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації».....	17
Оцінювання за результатами проведення державного кваліфікаційного екзамену.....	19

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ПРАВА»

Тема 1. Актуальні проблеми теорії права» як навчальна дисципліна.

Загальна характеристика, мета і завдання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії права». Вимоги до знань та умінь студентів. Місце і роль навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії права» в системі підготовки кваліфікованого юриста. Предмет навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії права». Місце і роль навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії права» в системі юридичних навчальних дисциплін. Зв'язки навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії права» з іншими суспільно-гуманітарними навчальними дисциплінами. Мета й основні завдання, компетентності та програмні результати вивчення дисципліни. Зміст курсу «Актуальні проблеми теорії права».

Тема 2. Виникнення, розвиток і становлення «Теорії права» як науки і навчальної дисципліни.

Виникнення теорії права. Сучасний етап розвитку вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції. Передумови сучасного етапу становлення загальнотеоретичної юриспруденції, що детермінують необхідність її оновлення/ модернізації. Чинники, які зумовлюють особливості сучасного етапу розвитку загальнотеоретичної юриспруденції. Чинники, які здійснюють позитивний вплив, відкривають можливості для оновлення вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції. Чинники, які здійснюють негативний вплив, стримують/ гальмують оновлення вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції. Тенденції розвитку сучасного правознавства. Становлення «Теорії права» (її предмета) як науки і навчальної дисципліни.

Тема 3. «Теорія права/ Актуальні проблеми теорії права» як наука і навчальна дисципліна: становлення предметно-функціонального поля.

«Теорія права» як наука. Риси теорії права як науки: суспільна, юридична, загальна юридична, вихідна, фундаментальна, методологічна, узагальнююча, прогностична наука. Мета і завдання теорії права як науки. Функції теорії права як юридичної науки. Групи функцій теорії права як науки: функції, виконувані юридичною наукою в цілому (пізнавальна (гносеологічна), евристична, аксіологічна, прогностична, практично-організаційна/ науково(практично)-прикладна, світоглядно-виховна); функції, властиві суто теорії права як науці, відображають особливості її наукового статусу та специфіку предмета (узагальнююча, інтегруюча/ системотвірна, методологічна).

Предмет «Теорії права/ Актуальні проблеми теорії права» як науки. Структурні компоненти предмета теорії права: сутність права і правових явищ, процесів; загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування права; категоріально-понятійний/ термінологічний апарат; концепції; теорії; тенденції; уявлення людей щодо правових відносин, явищ, процесів, а також частина суспільної й індивідуальної свідомості, що пов'язана з правом, особливості правової свідомості та правової культури. «Теорія права/ Актуальні проблеми теорії права» як навчальна дисципліна: предмет, мета і завдання, зміст.

Тема 4. Право як різновид соціальних норм та інституційне утворення.

Поняття і властивості сучасного юридичного права: об'єктивність, нормативність, загальнообов'язковість, формальна визначеність; інтелектуально-, державно- та свідомо-вольовий характер; встановлення та/або санкціонування державною і забезпечення як державним примусом, так і внутрішніми переконаннями людей у соціальній цінності права й необхідності виконувати його вимоги; універсальність та системність; відповідність права ідеалам справедливості й свободи.

Принципи права як вихідні/ керівні ідеї, засадничі положення, які відіграють особливу роль у функціонуванні правової системи, визначають напрями її розвитку, а ступінь їх втілення є умовою її прогресивного поступу. Загальнолюдські / універсальні / основоположні принципи права та принципи права національних правових систем / правових сімей.

Сучасне юридичне право як інструмент досягнення соціального компромісу й забезпечення добробуту населення. Соціальна цінність права. Функції права як напрями розкриття його соціальної цінності. Групи функцій права: загально-соціальні / загальні (гуманістична, організаційна / організаторсько-управлінська, гносеологічна / пізнавальна, інформаційна / комунікативна, виховна, орієнтуюча, оціночна, безпекова); спеціально-юридичні / юридичні (регулятивна, охоронна).

Тема 5. Правове регулювання.

Поняття правового регулювання. Правове регулювання і правовий вплив. Предмет правового

регулювання. Методи, способи і типи правового регулювання. Стадії правового регулювання. Держава і правове регулювання. Способи впливу права на державу.

Тема 6. Верховенство права як цінність та основоположний правовий принцип.

Історичні витоки ідеї верховенства права. Доктрина верховенства права. Принцип верховенства права в документах міжнародних організацій, актах Європейського Союзу, у практиці Європейського суду з прав людини.

Верховенство права як основоположний принцип правової системи України. Передумови конституційного закріплення принципу верховенства права в Україні (Декларація про державний суверенітет України; Акт проголошення незалежності України; Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України; Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи»). Закріплення у Конституції України принципу верховенства права та вимог, що випливають з нього. Верховенство права та правова держава: співвідношення понять. Принцип верховенства права та принцип верховенства закону: розмежування понять. Верховенство права у вітчизняній правничій доктрині та юридичній практиці.

Вимоги верховенства права. Проблема з'ясування змісту та систематизації вимог верховенства права. Загальна характеристика вимог верховенства права: визначальність невідчужуваних прав людини для діяльності держави; гарантування прав людини та основоположних свобод (визнання прав людини і основоположних свобод безпосередньо діючим правом); юридична визначеність; законність; пропорційність (дотримання справедливого балансу між інтересом суспільства та інтересом особи); обмеження обсягу дискреційних повноважень та контроль за діяльністю суб'єктів владних повноважень; справедливе судочинство; наявність та дотримання справедливих юридичних процедур у діяльності суб'єктів владних повноважень. Загальна характеристика інститутів та засобів, що забезпечують виконання вимог верховенства права. Невичерпність вимог принципу верховенства права як умова розвитку правової системи. Особливості реалізації вимог верховенства права у різних сферах: законодавчої, виконавчої, судової влади, в інших видах юридичної діяльності. Проблеми вдосконалення засобів утвердження верховенства права в правовій системі України.

Тема 7. Праворозуміння як соціально-правовий феномен.

Праворозуміння як наукова проблема. Праворозуміння як категорія загальнотеоретичної юриспруденції, історії права та порівняльного правознавства. Праворозуміння як категорія філософії права. Праворозуміння як системотвірний стрижень правосвідомості. Рівні праворозуміння: буденний (буденно-емпіричний), професійний, науковий (теоретичний). Основні концепції праворозуміння. Плюралізм праворозуміння як передумова його типологізації. Гносеологічні й потребні чинники плюралізму праворозуміння. Основні типи праворозуміння: природно-правове, позитивістське, соціологічне, інтегративне. Переваги й недоліки основних типів праворозуміння. Сучасне праворозуміння: проблеми, перспективи, тенденції розвитку (гуманізація, універсальність, ціннісно-нормативний та релігійний виміри праворозуміння). Комплементарно-цілісна концепція праворозуміння Г. Лук'янової.

Тема 8. Система права як категорія загальнотеоретичної юриспруденції.

Риси системи права: єдність, узгодженість, диференціація та інтеграція, об'єктивність та суб'єктивність, стабільність і динамізм. Структура системи права: суб'єкт права, норма права, інститут права, підгалузь права, галузь права (фундаментальні, спеціальні). Підсистеми права: матеріальне та процесуальне право; приватне та публічне право. Сучасні наукові підходи до структурування системи права та характеристики її складників.

Тема 9. Система законодавства як категорія загальнотеоретичної юриспруденції.

Сучасне розуміння джерел права. Джерела права з позицій позитивістського та природно-правового розуміння права. Класифікація джерел права. Нормативно-правовий акт як одне з основних джерел права у світі, його ознаки й переваги. Система нормативно-правових актів. Вертикальна (ієрархічна) та горизонтальна (галузева) структури системи нормативно-правових актів. Правовий звичай як джерело права: поняття й особливості. Можливість застосування правового звичаю у правовій системі України. Специфіка нормативного договору як джерела права та галузі вітчизняного права, в яких він може застосовуватися. Судовий прецедент як джерело права. Судовий прецедент як джерело права в Україні. Рішення Європейського суду з прав людини як судовий прецедент і джерело права в Україні. Судова практика та її значення у нормативному регулюванні. Правова доктрина як

джерело права. Джерела права і канонічне право (церковні статути та звичаї). Інші джерела права в сучасному світі: «м'яке право», правова практика, корпоративні норми.

Тема 10. Правова система як категорії загальнотеоретичної юриспруденції.

Поняття та ознаки правової системи. Структура правової системи як стійка єдність її елементів у їхніх взаємозв'язках та взаємовідношеннях. Право як ядро і нормативна основа правової системи. Праворозуміння як концептуальний фундамент правової системи. Елементи правової системи: система права, система законодавства, правові принципи, правові відносини, правова культура, юридична практика, юридичні установи, юридична техніка, юридичні терміни, правова політика й ідеологія, правосвідомість і правова культура, юридична наука й освіта тощо. Статичні й динамічні компоненти правової системи. Підходи зарубіжних вчених до структурування правової системи. Функції правової системи як напрями розкриття її соціального призначення. Інформаційна/ комунікативна, орієнтаційна, праворегулятивна (регулятивно-статична, регулятивно-динамічна), охоронна, інтегративна та ін. функції правової системи.

Класифікація /типологія правових сімей /груп. Правова сім'я /група як сукупність національних правових систем, які мають спільні риси, що проявляються в єдності закономірностей розвитку та функціонування права, домінуванні певних джерел права та правових ідей, схожості правових категорій і понять. Національно-історичні, техніко-юридичні та конкретно-географічні критерії класифікації правових систем. Основні види правових сімей: англо-американська, романо-германська, змішана, релігійна, соціалістична, традиційного та звичаєвого права. Глобалізація як умова формування загальноцивілізаційної, загальнокультурної основи правових сімей, причина їх зближення. Вітчизняна правова система: проблеми, перспективи, напрями удосконалення.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ»

Тема 1. Основні положення теорії конституціоналізму

Поняття та загальна характеристика світового конституціоналізму. Етапи розвитку світового конституціоналізму. Розвиток конституціоналізму в Європі. Виникнення та розвиток теорії конституціоналізму в Україні. Конституційна реформа та конституційна модернізація.

Теоретичне визначення конституції та її сутність. Юридична та фактична конституції. Матеріальна та формальна конституції.

Предмет, методи, функції та види конституції. Прийняття конституції та її місце в системі національного законодавства. Реалізація Основного Закону України.

Тема 2. Конституційна реформа в Україні: проблеми та перспективи

Підготовка, прийняття та внесення змін до Конституції України. Суб'єкти права ініціативи конституційного перегляду.

Поняття конституціоналізму та конституційної реформи. Основні етапи та напрями новітньої конституційної реформи в Україні. Правовий режим воєнного стану в Україні та його вплив на конституційну реформу:

Особливості розробки, обговорення та прийняття змін до Конституції України 1996 року.

Загальна характеристика Конституції України 1996 року. Конституційно-правові норми та їх специфіка. Підстави класифікації конституційно-правових норм. Об'єднання конституційно-правових норм. Поняття та специфіка конституційно-правових відносин. Суб'єкти конституційно-правових відносин.

Тема 3. Проблеми реалізації конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні.

Поняття та концепції прав та свобод людини. Основні принципи прав людини. Класифікація прав та свобод людини. Елементи конституційно-правового статусу людини та громадянина.

Поняття громадянства. Громадяни, біпатриди, апатриди. Конституційні засади громадянства України. Проблема подвійного громадянства в Україні.

Права і свободи громадян в умовах воєнного стану. Права і свободи внутрішньо переміщених осіб.

Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Правовий статус біженців в Україні.

Проблеми реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина. Механізм забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні: конституційно-судовий, судовий, захист прокуратури, адміністративні дії органів виконавчої влади, законний самозахист своїх прав, міжнародно-правовий механізм. Проблеми гарантій конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні.

Тема 4. Актуальні проблеми конституційних основ безпосередньої демократії в Україні

Поняття суверенітету. Співвідношення понять народний, національний і державний суверенітет.

Поняття демократії та форми її прояву. Принципи безпосереднього народовладдя. Функції безпосереднього народовладдя. Механізм безпосереднього народовладдя. Проблеми форм безпосереднього народовладдя. Акти безпосереднього народовладдя. Гарантії безпосереднього народовладдя.

Поняття і види виборів. Регламентация виборів в Україні. Проблеми легітимності виборів. Характеристика виборчої системи України. Проблеми систематизації виборчого законодавства України.

Поняття та види референдумів. Питання, що вирішуються виключно референдумами. Питання, що не можуть виноситися на референдум. Правові наслідки референдумів. Проблеми удосконалення законодавства про референдуми в Україні. Проблеми правового регулювання інших форм безпосередньої демократії в Україні.

Тема 5. Проблеми парламентаризму в Україні.

Поняття парламентаризму. Поняття і соціальне призначення законодавчої влади. Види парламентів залежно від способу конституційного закріплення компетенції.

Конституційна регламентація компетенції Верховної Ради України. Функції парламенту: законодавча, установча, контрольна. Повноваження в сфері зовнішньої політики, оборони та безпеки. Повноваження щодо самоорганізації роботи парламенту. Діяльність Верховної Ради України в умовах воєнного стану.

Конституційний склад та структура парламенту. Комітети, комісії Верховної Ради України. Депутатські фракції та групи. Апарат Верховної Ради України.

Проблеми удосконалення законодавчої діяльності парламенту. Поняття законодавчого процесу. Лобізм: поняття, іноземний досвід, проблеми законодавчої невизначеності лобізму в Україні.

Парламентський контроль: поняття, форми його реалізації. Парламентський контроль за діяльністю уряду. Контроль за додержанням конституційних прав та свобод людини і громадянина. Депутатські звернення й запити. Правове регулювання парламентського контролю.

Тема 6. Проблеми конституційно-правового статусу Президента України.

Зміст конституційного статусу Президента України. Місце і роль Президента України в механізмі Української держави. Президент України як глава держави. Недоторканність Президента України. Строк повноважень Президента України.

Компетенція Президента України. Підходи до класифікації повноважень Президента України. Проблеми конституційно-правового визначення окремих повноважень Президента України, його повноваження в сфері правотворчості. Діяльність Президента України в умовах воєнного стану.

Акти Президента України та їх контрасти. Конституційні підстави і процедури дострокового припинення повноважень Президента України. Проблемні аспекти інституту імпичменту Президента України. Статус спеціальної тимчасової слідчої комісії, спеціального прокурора та спеціальних слідчих. Правові наслідки процедури імпичменту.

Рада національної безпеки і оборони України, її конституційний статус і склад. Офіс Президента України, проблеми правового регулювання його статусу. Ставка Верховного Головнокомандувача: структура та склад.

Тема 7. Актуальні проблеми органів виконавчої влади в Україні

Поняття і соціальне призначення виконавчої влади. Співвідношення виконавчої влади із законодавчою й судовою. Конституційна система органів виконавчої влади в Україні.

Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади України. Нормативна регламентація діяльності Кабінету Міністрів України. Склад Кабінету Міністрів України і порядок його формування.

Компетенція Кабінету Міністрів України та його акти. Діяльність Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану. Центральні органи виконавчої влади.

Місцеві органи виконавчої влади в Україні. Порядок формування місцевих державних адміністрацій, їх функції, повноваження, взаємовідносини з органами місцевого самоврядування. Проблеми правового регулювання виконавчої вертикалі в Україні.

Тема 8. Актуальні проблеми судової влади в Україні.

Поняття і соціальне призначення судової влади. Співвідношення судової влади з законодавчою й виконавчою. Конституційні принципи судоустрою та судочинства в Україні, проблеми їх реалізації.

Система органів правосуддя, порядок їх формування. Конституційний статус суддів. Проблеми конституційно-правового статусу Вищої ради правосуддя України. Діяльність судів, органів та установ системи правосуддя в умовах воєнного стану. Правосуддя в умовах воєнного стану.

Судово-правова реформа в Україні: етапи, стан, проблеми, перспективи. Проблеми утвердження в Україні верховенства права та впровадження європейських стандартів у національну систему судового устрою і судочинства. Концепція удосконалення судочинства для утвердження справедливого суду відповідно до європейських стандартів. Особливості здійснення судочинства в умовах воєнного стану.

Тема 9. Проблеми та перспективи конституційної юрисдикції в Україні

Поняття і сутність конституційної юрисдикції. Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції в Україні. Порядок формування, склад, функції та повноваження Конституційного Суду України. Суддя Конституційного Суду України, його статус і повноваження.

Конституційні провадження. Порядок діяльності та процедури розгляду справ. Рішення і висновки Конституційного Суду України, їх місце в системі джерел права. Проблеми удосконалення конституційного контролю. Конституційне подання, конституційне звернення та конституційна скарга.

Тема 10. Проблеми територіального устрою України та місцевого самоврядування в Україні

Актуальні проблеми територіального устрою України та його реформи. Проблеми конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим.

Поняття місцевого самоврядування і його сутність. Моделі місцевого самоврядування: англосаксонська і континентальна. Концепції місцевого самоврядування: громадівська, державницька та теорія муніципального дуалізму. Принципи місцевого самоврядування в Україні. Європейська хартія про місцеве самоврядування.

Реформа місцевого самоврядування в Україні. Проблеми взаємодії органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій. Делеговані повноваження. Гарантії місцевого самоврядування.

Здійснення повноважень органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Правовий статус та повноваження військових адміністрацій.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ»

Тема 1. Концепція адміністративно-правової реформи – основа розвитку публічного права України

Роль Конституції у здійсненні адміністративної реформи. Адміністративне право: оновлення поглядів на його роль і зміст у сучасній державі та доктринальні аспекти реформування. Проблеми діяльності державного апарату та реалізації функцій державного управління. Передумови для проведення адміністративно-правової реформи 1991 – 1998 рр. Рецепція радянського права. Адміністративно-правова реформа у 1998 – 2010 рр. Історія створення Концепції адміністративної реформи від 22 липня 1998 року. Основні передумови реформування державної влади. Наукове забезпечення проекту Концепції адміністративної реформи. Результати проведення адміністративної реформи: проблеми сьогодення. Свобода і відповідальність у державному управлінні. Раціоналізація та ефективність державного управління на сучасному етапі. Удосконалення стилю державного управління.

Тема 2. Правове забезпечення адміністративно-правової реформи

Організаційне забезпечення адміністративної реформи: механізм і шляхи вдосконалення. Кадрове забезпечення проведення адміністративної реформи. Діяльність спеціальних органів виконавчої влади з питань проведення адміністративної реформи. Концепція адміністративної реформи – основний документ реформування державного управління. Характеристика та юридичний аналіз проектів нормативно-правових актів з питань адміністративної реформи. Захист прав і свобод громадян при проведенні адміністративної реформи. Проблеми введення адміністративної юстиції.

Тема 3. Актуальні питання адміністративної діяльності публічних органів влади

Публічно-правові відносини: поняття, сутність, мета. Адміністративна діяльність органів публічної адміністрації. Співвідношення понять «управлінської діяльності», «адміністративної діяльності», «адміністративно-правового регулювання діяльності». Структура моделі публічно-правових відносин. Контроль та облік як основа забезпечення правопорядку. Єдиний реєстр фізичних осіб. Реєстр землі та нерухомості. Реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Особливості діяльності Державної реєстраційної служби. Громадський контроль як одна з функцій управління.

Тема 4. Актуальні питання реформування державної служби в Україні

Публічна служба: поняття, сутність, система. Державна служба – особливий інститут сучасної держави. Реформування державної служби як передумова розбудови демократичної держави та засіб підвищення її ефективності. Види та моделі державної служби: цивільна, мілітаризована та муніципальна. Співвідношення термінів „посадова особа” та „службова особа” за законодавством України. Правове забезпечення реформування інституту державної служби. Види державних службовців та їх правовий статус. Правові питання проходження державної служби. Юридична відповідальність державних службовців. Особливості правової регламентації державної служби в органах місцевого самоврядування.

Тема 5. Актуальні проблеми надання адміністративних послуг

Дефініція «адміністративні послуги». Різниця між поняттям «адміністративні послуги» та іншими суміжними категоріями. Ознаки адміністративних послуг. Особливості здійснення державних та муніципальних (комунальних) послуг. Класифікація та стандарти надання адміністративних послуг. Критерії якості адміністративних послуг. Адміністративні послуги у сфері економіки. Адміністративні послуги у сфері освіти. Адміністративні послуги у сфері охорони здоров'я. Адміністративні послуги у сфері оборони та безпеки України.

Тема 6. Реформування адміністративно територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні

Основні етапи трансформації територіального устрою та системи місцевого самоврядування. Адміністративно-територіальний і функціональний аспекти реформування організації територіального устрою. Нове в розумінні сутності місцевого самоврядування. Проблемні питання правової регламентації діяльності територіальної громади. Реформування законодавства про вибори в органи місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування: теоретико-практичні питання. Проблеми реалізації концепції. Результати реформи адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування. Наслідки впровадження реформи АТУ та МС.

Тема 7. Актуальні питання адміністративного судочинства

Адміністративна юстиція. Юрисдикція адміністративних судів. Стадії адміністративного судочинства. Розгляд справи в суді першої інстанції. Розгляд адміністративної справи в апеляційному порядку. Розгляд адміністративної справи в касаційному порядку. Перегляд адміністративної справи Верховним Судом України. Провадження за нововиявленими обставинами. Особливості реформування судової системи України.

Тема 8. Актуальні проблеми адміністративної відповідальності

Теорія відповідальності посадової особи. Наукові підходи до визначення юридичної відповідальності та її видів в сфері державного управління. Особливості юридичної відповідальності посадових осіб: адміністративна, дисциплінарна, кримінальна. Нормативно-правове регулювання адміністративних проступків. Законодавство про відповідальність в сфері державної служби. Міжнародно-правовий досвід протидії проступкам. Підвищення відповідальності посадових осіб в контексті адміністративної реформи. Адміністративні делікти. Розмежування адміністративних деліктів на злочини та проступки. Антикорупційне законодавство, як основа боротьби із правопорушеннями в сфері державного управління.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»

Тема 1. Сутність інтеграції як складової частини міжнародних процесів.

Поняття інтеграції. Інтеграція та співробітництво. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів. Розвиток інтеграційних процесів в контексті глобалізації. Взаємозалежність та інтеграція. Види інтеграції. Формальна та неформальна інтеграція. Дві основні моделі інтеграції великих спільнот: імперська та демократична. Етапи інтеграції. Етапи економічної інтеграції. Чинники поглиблення та поширення інтеграційних процесів.

Тема 2. Теоретичні моделі європейської інтеграції.

Міжурядовий підхід до європейської інтеграції. Становлення ліберального міжурядового напряму дослідження європейської інтеграції як міжурядової взаємодії. Функціоналізм та неофункціоналізм про наднаціональний характер європейської інтеграції. Федералізм як теоретична модель європейської інтеграції. Плюралістична концепція інтеграції К. Дойча. Теорія «європеїзації» про повноваження ЄС у різних сферах суспільного життя. Теорія «багаторівневого управління» або «управління через мережі»: інтеграція як одночасний процес на національному, транснаціональному та регіональному рівнях.

Тема 3. Політична інтеграція в Європі.

Декларація про створення ЄС (1981), Штутгартська декларація (1983), Єдиний європейський акт (1986) і розширення інтеграції та політичного співробітництва в Європі. Маастрихтський договір і трансформація європейських спільнот в ЄС. Місце Західноєвропейського (ЗЄС) союзу в становленні системи єдиної європейської безпеки. Рішення Мадридської зустрічі (1995), Брюссельської конференції (1997), Амстердамського саміту та формування нової архітектури європейської безпеки в контексті розширення НАТО. ЄС, ЗЄС і НАТО. Шенгенські домовленості та процесі європейської інтеграції. Правове співробітництво (гармонізація правових систем країн-членів та внутрішньої політики) - третя опора ЄС. Роль Амстердамського договору в розвитку «третьої опори». Співробітництво в сфері прав людини. Прийняття Конституції ЄС та криза її ратифікації. Лісабонський договір (2009 р.) та його значення для подальшого розвитку та розширення ЄС.

Тема 4. Основна мета, стратегія та етапи європейської інтеграції України.

Україна на шляху європейської інтеграції. Формування договірно-правових, політичних та економічних засад співробітництва України та ЄС. «Угода про партнерство та співробітництво». «Концепція адаптації законодавства України до законодавства ЄС». Особливості процесу формування та підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Порядок денний асоціації Україна – ЄС. Досвід інших держав стосовно реалізації угод про асоціацію з ЄС.

Тема 5. Загальна характеристика Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Передісторія Угоди про Асоціацію. Політична асоціація та економічна інтеграція. Основні розділи Угоди про асоціацію. Преамбула. Загальні принципи. Політичне співробітництво і зовнішня політика та політика безпеки. Юстиція, свобода і безпека. Торгівля та суміжні питання (ПВЗВТ). Економічна та галузева співпраця. Фінансове співробітництво та боротьба з шахрайством. Інституційні, загальні та прикінцеві положення. Нові інституції асоціації.

Тема 6. Правове регулювання співробітництва України та ЄС.

Спільна Стратегія ЄС щодо України. Європейська політика сусідства (ЄПС). План дій Україна - ЄС: основні положення. Правове регулювання Східного Партнерства. Порядок денний Асоціації Україна - ЄС. Інституційна структура співробітництва України та ЄС. Перспективи розвитку відносин України та ЄС. Визначення «Внутрішнього (спільного) ринку» за Договором про ЄС. Заборона кількісних обмежень у праві ЄС. Внутрішні та зовнішні аспекти Митного союзу. Єдиний митний тариф. Заборона дискримінаційної практики за правом ЄС. Наближення українського законодавства в сфері торгівлі до норм ЄС в контексті правил і принципів СОТ.

Тема 7. Адаптація права України до права ЄС.

Поняття адаптації права України до права ЄС. Загальний огляд права ЄС. Правові засади адаптації права України до права ЄС. Механізм забезпечення адаптації права України до права ЄС. Проблеми, пов'язані із можливою уніфікацією європейського приватного права та гармонізацією цивільного законодавства країн – членів ЄС. Принципи та модельні правила європейського приватного права при вдосконаленні сучасного цивільного законодавства України. Гармонізація кримінального

законодавства України та ЄС. Адаптація трудового законодавства України до європейських стандартів. Забезпечення гендерної рівності права на працю. Аналіз основних документів соціальної сфери, сфери зайнятості та трудового права ЄС. Соціальний захист населення України в контексті адаптації соціальної політики України до стандартів ЄС. Теоретичні та практичні аспекти правового регулювання соціальної політики ЄС. Основні моделі соціального захисту в ЄС. Європейські стандарти в галузі соціального захисту та їх впровадження в українське законодавство.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОГО ПРАВА»

Тема 1. Історичні та теоретичні проблеми трудового права

Історичні етапи формування галузі трудового права в Україні. Теоретичні конструкції в трудовому праві: догма, доктрина і парадигма трудового права, презумпції і фікції в трудовому праві.

Філософія трудового права: поняття і структура. Поняття і предмет вивчення трудової політики. Соціологія трудового права: поняття, предмет і методологія.

Сучасні тенденції розвитку трудового права та законодавства в Україні і зарубіжних країнах. Особливості предмету трудового права. Система трудового права: основні підходи.

Тема 2. Професійні спілки як суб'єкт трудового права

Професійні спілки як суб'єкти ТП. Основні функції професійних спілок у галузі праці. Правовий статус органів професійних спілок.

Роль професійних спілок у виконанні, зміні та припиненні трудового договору. Законодавство, що регулює діяльність профспілок та визначення його етапів.

Сутність профспілок як організації по захисту трудових прав працівників та закріплення лише за ними права на представництво трудящих. Класифікація прав профспілок за їх цільовим призначенням, за сферою діяльності та соціальної спрямованості.

Місце професійних спілок як суб'єктів трудового права в системі трудового права.

Тема 3. Проблеми правового регулювання оплати праці

Проблеми методів регулювання оплати праці. Державне регулювання заробітної плати. Договірне регулювання заробітної плати.

Особливості нормування праці. Системи преміювання та їх вплив на продуктивність і оплату праці. Оплата праці та індексація її в Україні. Оплата праці при відхиленні від умов роботи, передбачених тарифами.

Особливості оплати праці при виконанні надурочних і нічних робіт, праці у вихідні та святкові дні.

Поняття і види гарантійних виплат і доплат. Компенсаційні виплати та їх види. Порядок і види підрахування середнього заробітку при гарантійних виплатах. Співвідношення термінів «оплата праці» і «заробітна плата».

Компенсація відрядження. Її особливості. Особливості встановлення доплати і надбавки. Особливості виплати праці на Україні. Умови та особливості виплати заробітної плати натурою.

Особливості періодичності виплати заробітної плати в Україні.

Тема 4. Правове регулювання переведення та переміщенні працівників: актуальні проблеми та перспективи розвитку.

Поняття місця роботи у трудовому праві України. Поняття переведення на іншу роботу.

Критерії відмежування переведень від інших правових явищ (переміщення, зміни істотних умов праці).

Сутність примусової праці з урахуванням норм міжнародно-правових актів та вітчизняного законодавства з метою виявлення значення заборони такої праці у забезпеченні законності здійснення переведень на іншу роботу. Правова природа ротації кадрів, мету її застосування для окремих категорій працівників.

Тема 5. Компенсації в системі трудового права України: актуальні проблеми та перспективи розвитку.

Визначення кола суспільних відносин, що регулюються правовими нормами, відокремленими в інститут компенсацій. Соціально-економічний і юридичний змісту компенсацій, їх взаємозв'язку з іншими виплатами на користь працівників.

Стан правового регулювання нормами законодавства про працю відносин щодо компенсацій, а також впливу норм інших галузей права на ці відносини. Визначення оптимальної моделі системи виплат роботодавців на користь працівників і місця інституту компенсацій в цій системі.

Окремі види компенсаційних виплат, їх правового режиму, встановленого законодавством про працю і податковим законодавством, і розробка пропозицій з вдосконалення законодавства.

Тема 6. Правове регулювання розслідувань професійних захворювань

Особливості професійного захворювання та критерії відмінності його від нещасного випадку на виробництві. Правова характеристика переліку професійних захворювань.

Повноваження та обов'язки роботодавця у розслідуванні професійних захворювань. Форми участі лікувально-профілактичних закладів у встановленні зв'язку профзахворювання з умовами праці.

Правові наслідки встановлення у працівника професійного захворювання.

Тема 7. Правове регулювання відносин по розслідуванню та обліку нещасних випадків на виробництві

Поняття охорони здоров'я на виробництві та її правове забезпечення. Гарантії прав працівників на охорону здоров'я на виробництві.

Становлення законодавства про розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Історія розвитку правового регулювання розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.

Місце норм про розслідування та облік нещасних випадків на виробництві в системі норм права. Види нещасних випадків на виробництві. Нещасні випадки, пов'язані з виробництвом, і нещасні випадки, пов'язані з роботою. Нещасні випадки невиробничого характеру.

Процедурні питання розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві. Розслідування нещасних випадків на виробництві власником підприємства, установи, організації. Облік нещасних випадків на виробництві.

Правові засади попередження нещасних випадків на виробництві. Причини нещасних випадків на виробництві. Засоби профілактики нещасних випадків на виробництві.

Тема 8. Нетипові форми зайнятості

Застосування нетипових форм зайнятості в Україні. Основні форми нестандартної зайнятості. Загальна характеристика аутсорсінгу, аутстафінгу та позикової праці. Дистанційні трудові відносини. Дистанційна форма зайнятості з використанням новітніх технологій. Надомна праця.

Тема 9. Правове регулювання матеріальної відповідальності

Особливості розвитку матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності суб'єктів трудових правовідносин. Підстави та умови матеріальної відповідальності.

Правове регулювання матеріальної відповідальності сторін трудового договору. Сторони матеріальної відповідальності. Порядок визначення розміру шкоди. Трудове правопорушення як підстава матеріальної відповідальності.

Договір про повну матеріальну відповідальність. Суб'єкти матеріальної відповідальності працівників на підставі контракту.

Порядок укладення договору про повну індивідуальну матеріальну відповідальність. Особливості договору про повну колективну матеріальну відповідальність. Права й обов'язки сторін.

Поняття та види порушень договорів про повну матеріальну відповідальність. Порядок відшкодування шкоди. Правові питання визначення розміру прямої дійсної шкоди, заподіяної працівником.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОГОВІРНОГО ПРАВА»

Тема 1. Загальні положення про договір. Порядок укладення, зміни та розірвання цивільно-правового договору

Поняття та види договору. Свобода договору. Зміст договору. Типові умови договору. Строк договору. Ціна. Обов'язковість договору.

Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Тлумачення умов договору.

Укладення договору. Форма договору. Момент укладення договору. Пропозиція укласти договір. Укладання договору за пропозицією. Вирішення переддоговірних спорів.

Місце укладення договору. Договір та правові акти органів державної влади. Особливості укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах тощо.

Підстави зміни або розірвання договору. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин. Правові наслідки зміни або розірвання договору та форми зміни або розірвання договору.

Тема 2. Договір купівлі-продажу. Договір міни.

Договір купівлі-продажу. Зміст договору купівлі-продажу. Предмет договору купівлі-продажу. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу та їх державна реєстрація.

Права та обов'язки сторін. Момент виникнення права власності у покупця. Обов'язок продавця попередити покупця про права третіх осіб на товар. Момент виконання обов'язку продавця передати товар. Якість товару. Підтвердження відповідності товару вимогам закону. Гарантії якості товару. Обчислення гарантійного строку.

Продаж товару в кредит. Особливості оплати товару з розстроченням платежу. Роздрібна купівля-продаж. Публічна пропозиція укласти договір купівлі-продажу. Продаж товару з використанням автоматів. Договір найму-продажу. Обмін товару.

Порядок і строки задоволення вимог покупця про заміну товару або усунення недоліків. Відповідальність за шкоду, завдану товаром неналежної якості.

Договір продажу нерухомості, договір продажу підприємства.

Договір міни (бартеру). Правове регулювання міни (бартеру). Суб'єкти договору міни. Предмет договору міни. Особливості правового регулювання договору міни.

Тема 3. Договір дарування. Рента. Договір довічного утримання.

Дарування. Договір дарування. Предмет дарування.

Поняття та ознаки договору дарування. Форма договору дарування. Сторони та зміст договору дарування. Договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому. Пожертва. Права жертвувача.

Поняття договору ренти. Правове регулювання договору ренти.

Форма договору ренти. Сторони в договорі ренти. Зміст договору ренти, відповідальність за порушення договору.

Передача майна під виплату ренти. Забезпечення виплати ренти. Відповідальність за прострочення виплати ренти. Передача прав одержувача ренти іншим особам. Форми і розмір ренти. Строки виплати ренти. Безстрокова рента, її особливості.

Поняття договору довічного утримання. Форма та умови довічного утримання. Сторони в договорі довічного утримання. Обов'язок набувача за договором довічного утримання. Забезпечення виконання договору. Припинення договору довічного утримання та правові наслідки розірвання.

Тема 4. Договір найму. Оренда. Лізинг. Договір найму (оренди) житла. Договір позички.

Поняття договору оренди (найму). Істотні умови договору оренди. Строк договору оренди.

Форма договору оренди. Сторони договору оренди. Права та обов'язки сторін по договору оренди. Викуп орендованого майна. Окремі види договору оренди.

Договір прокату. Поняття та сфера застосування договору прокату. Особливості правового регулювання договору прокату.

Договір найму (оренди) земельної ділянки. Форма договору найму земельних ділянок. Державна реєстрація договору найму земельних ділянок.

Договір найму (оренди) будівель та інших капітальних споруд. Поняття та сфера застосування. Особливості правового регулювання.

Договір найму (оренди) транспортних засобів

Договір лізингу. Поняття та зміст договору лізингу. Істотні умови та зміст договору лізингу. Види лізингу. Міжнародні договори лізингу.

Договір найму житла. Поняття та форми договору. Сторони договору найму житла. Права та обов'язки сторін. Договір піднайму житла. Розірвання договору найму житла.

Договір позички: поняття та елементи. Зміст договору позички. Припинення договору позички.

Тема 5. Проблематика правового регулювання недоговірних зобов'язань

Зобов'язання з односторонніх дій. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю і майну фізичної особи або майну юридичної особи. Зобов'язання із заподіяння шкоди.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ»

Тема 1. Поняття, підстави кримінально-правової кваліфікації

Поняття кримінально-правової кваліфікації. Юридичне закріплення кримінально-правової кваліфікації. Види кримінально-правової кваліфікації. Значення правильної кримінально-правової кваліфікації. Поняття підстав кримінально-правової кваліфікації. Фактична підстава кримінально-правової кваліфікації. Нормативна підстава кримінально-правової кваліфікації. Склад кримінального правопорушення і його значення для кримінально-правової кваліфікації.

Тема 2. Принципи кримінально-правової кваліфікації

Поняття принципів кримінально-правової кваліфікації. Принцип законності кримінально-правової кваліфікації. Принцип офіційності кримінально-правової кваліфікації. Принцип об'єктивності кримінально-правової кваліфікації. Принцип точності кримінально-правової кваліфікації. Принцип індивідуальності кримінально-правової кваліфікації. Принцип повноти кримінально-правової кваліфікації. Принцип вирішення спірних питань, які виникають при кримінально-правовій кваліфікації, на користь особи, діяння якої оцінюється. Принцип недопустимості подвійного інкримінування при кримінально-правової кваліфікації. Принцип стабільності кримінально-правової кваліфікації.

Тема 3. Кваліфікація кримінальних правопорушень з врахуванням стадії їх вчинення

Кваліфікація закінченого кримінального правопорушення. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення. Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення. Кваліфікація у зв'язку з добровільною відмовою від вчинення кримінального правопорушення.

Тема 4. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті

Загальні положення кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті. Кваліфікація скоєного з врахуванням виду співучасника. Врахування форми співучасті при кваліфікації кримінального правопорушення. Кваліфікація причетності до кримінального правопорушення.

Тема 5. Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень

Поняття та значення множинності кримінальних правопорушень. Одиначне кримінальне правопорушення як елемент множинності та його кваліфікація. Кваліфікація повторності кримінальних правопорушень. Кваліфікація сукупності кримінальних правопорушень. Кваліфікація рецидиву кримінальних правопорушень.

Тема 6. Кваліфікація кримінальних правопорушень за конкуренції кримінально-правових норм

Поняття колізії та конкуренції в кримінальному праві. Види колізій в кримінальному праві та їх подолання. Види конкуренції в кримінальному праві та її подолання.

Тема 7. Кваліфікація кримінальних правопорушень, учинених при наявності кваліфікуючих та привілеюючих ознак

Поняття диференціації та індивідуалізації кримінальної відповідальності. Види складів кримінальних правопорушень за ступенем суспільної небезпеки посягання та їх значення для кримінально-правової кваліфікації. Кваліфікація за наявності кількох кваліфікуючих чи привілеюючих ознак складу кримінального правопорушення при їх конкуренції.

Тема 8. Кваліфікація діянь, вчинених при обставинах, що виключають кримінальну протиправність діяння

Поняття та види обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння. Кваліфікація діянь, вчинених за наявності окремих видів обставин, передбачених статтями Загальної частини Кримінального кодексу України. Кваліфікація діянь, вчинених за наявності обставин, передбачених нормами Особливої частини КК. Кваліфікація діянь, вчинених за наявності обставин, передбачених Конституцією України та міжнародно-правовими актами.

Тема 9. Розмежування складів кримінальних правопорушень та відмежування їх від складів інших правопорушень

Поняття розмежування складів кримінальних правопорушень та їх відмежування від інших

правопорушень галузей права. Кримінально-правові норми та склади кримінальних правопорушень, які підлягають розмежуванню. Поняття та види суміжних норм та складів кримінальних правопорушень. Розмежувальні ознаки. Значення складу кримінального правопорушення та його ознак для розмежування. Злочини та “однойменні” правопорушення. Дидактичне значення розмежування понять кримінальних правопорушень, складів кримінальних правопорушень, кримінально-правових норм та їх відмежування від понять і норм інших галузей права.

Тема 10. Кваліфікація діянь, вчинених при відсутності всіх ознак складу кримінального правопорушення

Правове значення встановлення відсутності ознак складу кримінального правопорушення. Кваліфікація малозначних посягань. Кваліфікація діянь, вчинених особами, які не досягли віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Кваліфікація діянь, вчинених при відсутності вини.

ОЦІНЮВАННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

За результатами проведення державного кваліфікаційного екзамену студентам виставляється загальна оцінка, яка є сумою отриманих балів за виконання усіх видів завдань відповідно до програми державної атестації.

Загальна оцінка за результатами державного кваліфікаційного екзамену – 100 балів.

Загальна оцінка за результатами державної атестації складається з оцінки за кожне з її завдань (питань), тобто:

**загальна оцінка за державний кваліфікаційний екзамен =
оцінки за перші три питання, які передбачають розгорнуті відповіді (теоретична частина) + оцінка за виконання тестових завдань (практична частина)**

Відповідно 100 балів розподіляються у такий спосіб:

- оцінки за питання, які передбачають розгорнуті відповіді – 20 балів за кожну відповідь, разом – 60 балів (20 балів x 3 відповіді = 60 балів);
- оцінка за виконання тестових завдань – 2 бали за кожне тестове завдання, разом – 40 балів (2 бали x 20 тестових завдань = 40 балів)

Максимальний бал за розгорнуту відповідь на питання – 20 балів.

15-20 балів студент отримує, якщо він:

- глибоко та повно розкрив питання;
- продемонстрував високий рівень теоретичних знань, логічно та послідовно виклав їх;
- показав системність знань, реалізуючи міжпредметні та міжтемні зв'язки;
- наводив переконливі аргументи на підтвердження своєї думки, посилався на нормативно-правові акти, навчальну та наукову літературу;
- використовував теоретичний матеріал для розв'язання практичних завдань, для пояснення подій та явищ, що відбуваються в політико-правовому житті країни та в світі;
- робив висновки та узагальнення, систематизував матеріал, наприклад, класифікував події, явища.

10-15 балів студент отримує, якщо він:

- не достатньо повно та глибоко розкрив питання, іноді потребував додаткових запитань для його повного висвітлення;
- продемонстрував достатній рівень теоретичних знань, досить логічно та послідовно виклав їх, однак, його аргументи на підтвердження своєї думки не завжди були переконливими;
- під час викладу припускався незначних помилок чи неточностей, деякі ускладнення під час відповіді були пов'язані із встановленням міжпредметних і міжтемних зв'язків, тобто знання студента систематизовані не повною мірою;
- використовував теоретичний матеріал для розв'язання практичних завдань та пояснення політико-правових подій або явищ, однак, його пояснення містили неточності, бути недостатньо обґрунтованими;
- робив висновки, узагальнення, які потребували уточнення, конкретизації.

5-10 балів студент отримує, якщо він:

- продемонстрував середній (репродуктивний) рівень теоретичних знань;
- може відтворити лише частину навчального матеріалу, необхідного для розкриття питання, без критичного осмислення, на рівні переказу, за допомогою викладача;
- іноді порушує логіку викладу, припускається суттєвих помилок;
- не вміє самостійно здійснювати логічні операції (аналіз, синтез, узагальнення, систематизацію);
- з допомогою викладача може навести приклади, пов'язати теоретичний та практичний матеріал, встановити міжтемні та міжпредметні зв'язки.

0-5 балів студент отримує, якщо він:

- продемонстрував низький (рецептивно-продуктивний) рівень теоретичних знань;
- може відтворити незначну частину навчального матеріалу, необхідного для розкриття

питання, за допомогою викладача;

- не може критично осмислити матеріал, проаналізувати його, навіть, за допомогою викладача;

- порушує логіку викладу, припускається суттєвих помилок;

- не може, навіть з допомогою викладача, навести приклади, пов'язати теоретичний та практичний матеріал, встановити міжтемні та міжпредметні зв'язки.

Студентам, які повністю виконали завдання, вміщені в екзаменаційний білет до державного кваліфікаційного екзамену, і позитивно атестовані, тобто набрали не менше 60 % – 60 від 100 балів, відповідний сумарний результат в балах за шкалою ECTS та національною шкалою заноситься в Екзаменаційну відомість з державного екзамену та Залікову книжку студента (форма № Н-2.03).

Студент, який набрав менше 60%, тобто менше 60 від 100 балів за результатами державної підсумкової атестації, обов'язково здійснює перескладання у визначеному порядку та у встановлені строки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни